

915.977 5

D 500 L

TRUNG TÂM XÚC TIẾN DU LỊCH TỈNH ĐỒNG NAI
DONG NAI TOURISM PROMOTION CENTER

DU LỊCH ĐỒNG NAI THIÊN NHIÊN MỜI GỌI

DONGNAI TOURISM
THE SENSUOUS APPEAL OF NATURE

NHÀ XUẤT BẢN ĐỒNG NAI
DONG NAI PUBLISHING HOUSE

2015

DU LỊCH ĐỒNG NAI
THIÊN NHIÊN MƠI GỢI

DONG NAI TOURISM
THE SENSUOUS APPEAL OF NATURE

TRUNG TÂM XÚC TIẾN DU LỊCH TỈNH ĐỒNG NAI
DONG NAI TOURISM PROMOTION CENTER

DU LỊCH ĐỒNG NAI THIÊN NHIÊN MỠI QUẢ

DONG NAI TOURISM
THE SENSUOUS APPEAL OF NATURE

THƯ VIỆN
TỈNH ĐỒNG NAI

NHÀ XUẤT BẢN ĐỒNG NAI - 2015
DONG NAI PUBLISHING HOUSE

Ban biên soạn:

Chủ biên: Vũ Thị Minh Phương

Thực hiện: Ngô Thanh Long
Lê Thị Thanh Xuân
Ma Ra Đôn NTL

Dịch sang tiếng Anh:

Trung tâm dịch vụ đối ngoại Donafs

Editorial Board

Chief Editor: Vu Thi Minh Phuong

Editors: Ngo Thanh Long
Le Thi Thanh Xuan
Ma Ra Don NTL

Translator:

Dong Nai Foreign Service Center

Lời nói đầu

Đồng Nai là một tỉnh nằm trong khu vực trọng điểm kinh tế phía Nam gồm Thành phố Hồ Chí Minh - Đồng Nai - Bình Dương - Bà Rịa Vũng Tàu. Do cấu tạo về địa chất, địa hình tự nhiên, Đồng Nai có nguồn tài nguyên du lịch khá phong phú gồm tài nguyên thiên

hiên và tài nguyên nhân văn. Đồng thời Đồng Nai với nền văn minh Đồng Nai, có quá trình hơn 310 năm hình thành và phát triển, với truyền thống văn hóa, truyền thống đấu tranh cách mạng "miền Đông gian lao mà anh dũng" đã làm nên những di tích lịch sử, văn hóa, sự kiện, địa danh lịch sử... đều là những tài nguyên mang tính nhân văn, là cơ sở để phát triển du lịch văn hóa.

Tài nguyên tự nhiên của Đồng Nai trong đó có tài nguyên rừng, tiêu biểu là Khu Dự trữ sinh quyển Đồng Nai (bao gồm cả rừng Nam Cát Tiên, Khu Bảo tồn thiên nhiên văn hóa Đồng Nai, vùng ngập mặn Trại An với diện tích trên 960 ngàn ha) đã được UNESCO công nhận là Khu Dự trữ sinh quyển thế giới năm 2009.

Khu Dự trữ sinh quyển Đồng Nai với hệ động, thực vật đa dạng, cảnh quan kỳ thú, những di chỉ khảo cổ như đồi Phòng Khô (Hiếu Liêm, miếu Ông Chồn...), những di tích cách mạng như địa đạo Suối Linh, Căn

INTRODUCTION

Dong Nai is a province located in southern key economic areas including Ho Chi Minh City - Dong Nai - Binh Duong - Ba Ria Vung Tau. Due to geological structure, natural terrain, Dong Nai has abundant tourism resources including natural resources and humanities resources. At the same time, Dong Nai with Dong Nai civilization, has a record of more than 310 years of establishment and development, with cultural tradition, tradition of revolutionary struggle "Eastern hardships but heroically" made the historical sites, culture, events, historical landmarks... that are humanistic resources, is the basis for the development of cultural tourism.

Natural Resources of the Dong Nai including forest resources, representative is the Dong Nai Biosphere Reserve (including the Nam Cat Tien forest, Dong Nai Culture and Nature Reserves, Tri An mangrove areas area of 960 thousand hectares) has been recognized by UNESCO as World Biosphere Reserve in 2009.

Dong Nai Biosphere Reserve area with fauna and flora diversity, amazing landscape, archaeological sites such as the Phong Khong Hill (Hieu Lim, Ong Chon temple...) the revolutionary relics as Suoi Linh tunnel, party committee zone bases in eastern areas, Central Department Base in eastern in Ma Da with many historic landmarks imprinted cultural history as Tay Ngu Hill, Bau San, Phuoc Thanh celebration court, Chup Hill, Rang Rang...; with Phu Ly ethnic village of Cho Ro people with the Long House,

cứ Khu ủy miền Đông, Căn cứ Trung ương Cục miền Đông ở Mã Đà với nhiều địa danh lịch sử ghi đậm dấu ấn lịch sử văn hóa như đồi Tây Ngũ, Bàu Sấm, sân lễ Phước Thành, đồi Chụp, Rang Rang... Ngoài ra, còn có làng dân tộc Phú Lý của người Chơ Ro với Nhà dài, một nét văn hóa truyền thống trong sinh hoạt cộng đồng của người dân tộc, những phong tục tập quán, văn hóa ẩm thực, lễ hội phong phú đa dạng. Khu Dự trữ sinh quyển Đồng Nai như một khu du lịch tổng hợp đa sắc màu.

Đồng Nai còn có hệ rừng ngập mặn ven biển (Rừng Sác) là hệ sinh thái đặc biệt ở khu vực huyện Long Thành, Nhơn Trạch, phía tây nam tỉnh Đồng Nai trải dài trên địa bàn các xã: Long Phước, Phước Thái và Phước An, Long Thọ (Nhơn Trạch) có tổng diện tích gần 8.000 ha tiếp giáp với khu vực rừng ngập mặn Thành phố Hồ Chí Minh và tỉnh Bà Rịa - Vũng Tàu. Rừng ngập mặn Đồng Nai có hơn 20 loài thú, trên 100 loài chim, 30 loài bò sát và 9 loài lưỡng cư. Hệ thực vật phong phú, chủ yếu là bần, đước, chà là, da, sù, có, mắm... đan nhau thành nhiều tầng lớp và nhiều loại cá, tôm. Một điểm đến lý tưởng cho du khách nếu được quy hoạch và khai thác. Đây là nơi ra đời của Đoàn 10 Đặc công Rừng Sác anh hùng, với biết bao chiến công lừng lẫy trên sông Lòng Tàu, Thị Vải, bao lần làm nổ tung kho xăng dầu Nhà Bè, kho bom đạn Thành Tuy Hạ trong kháng chiến và những câu chuyện về cá sấu Rừng Sác; về những người anh hùng liệt sĩ Đoàn 10 hi sinh dũng cảm trong chiến đấu giành độc lập dân tộc...

Núi Chứa Chan còn gọi là núi Gia Ray hay núi Gia Lào trải dài trên địa bàn 3 xã Xuân Tâm, Xuân Trường,

a traditional cultural activities of ethnic communities, the customs and traditions, cuisine culture, festivals diversity. Dong Nai Biosphere Reserve area is like a tourist area of multi-colors.

Dong Nai also has coastal mangrove system (Sac forest) which is the special ecosystem the area of Long Thanh district, Nhơn Trạch, southwestern of Dong nai province and stretched across the communes: Long Phuoc, Phuoc Thai (Long Thanh District) and Phuoc An, Long Tho (Nhơn Trạch District) has a total area of 8,000 hectares adjacent to the mangrove areas in Ho Chi Minh City and Ba Ria - Vung Tau Province. Dong Nai mangrove forest has more than 20 species of mammals, over 100 bird species, 30 reptile species and 9 amphibian species. Plentiful flora, mainly Sonneratia, rhizophora, date tree, banyan, Aegyceras floridum R. Sch, Avicennia. knitting together into multiple layers and a variety of fish, shrimp. An ideal destination for tourists if it has planning and exploitation. This is the birth place of heroic Sac forest commandos group 10, with many victories of sinking the U.S. ships on Long Tau, Thi Vai river, many times blowed up Nha Be petroleum storage, Tuy Ha arms depot in the war and stories about Sac Forest crocodiles; about those heroic martyrs of Group 10 had bravely sacrificed in the struggle for national independence...

Chua Chan mountain, also called Gia Ray mountain or Gia Lao mountain stretched across area of 3 communes: Xuan Tam, Xuan Truong, Xuan Tho and Gia Ray Town (Xuan Loc District, Dong Nai Province) about 80 km to Bien Hoa City, It is the second highest mountain in South area with a height

Xuân Thọ và thị trấn Gia Ray (huyện Xuân Lộc, tỉnh Đồng Nai) cách thành phố Biên Hòa gần 80km, là ngọn núi cao thứ hai khu vực Nam bộ với chiều cao 837m so với mặt nước biển. Núi Chúa Chan nổi tiếng với phong cảnh hùng vĩ. Sách *Đại Nam nhất thống chí* viết: "... Núi Chúa Chan có thể núi chót vót, trông xuống khe Dạ Lao, chỗ giáp giới của hai huyện Long Khánh và Phước Bình có nhiều mây song gỗ lạt, lưng núi có động đá và giếng đá...".

Núi Chúa Chan có chùa Bửu Quang ở độ cao 600m (thường gọi là chùa Gia Lào). Chùa được xây dựng từ đầu thế kỷ XX, với quần thể kiến trúc chùa đều dựa theo những hang động thiên nhiên, tạo nên nét độc đáo giữa chốn thâm nghiêm kỳ vĩ của núi rừng.

Hàng năm, vào những dịp lễ hoặc những ngày rằm (tháng giêng, tháng 7) hàng chục ngàn du khách từ khắp nơi đến đây thưởng ngoạn cảnh sắc thiên nhiên, thắp hương, cúng tế, cầu nguyện cho gia đình và người thân được bình an, tạo bầu không khí náo nhiệt của ngày lễ hội.

Núi Ba Chông, miệng núi lửa (Định Quán); hệ thống thác, suối như thác Mai - hồ nước nóng, thác Ba Giọt (La Nga, Định Quán); thác Hòa Bình, hồ Đa Tôn, suối Mơ (Tân Phú); thác Trời, hồ Núi Le (Xuân Lộc); thác Đá Hàn (Thống Nhất); thác Giang Điền (Trảng Bom)... là điểm đến cho du khách thích khám phá vẻ đẹp tự nhiên hoang sơ; những khu du lịch đã được bàn tay con người trau chuốt như Khu du lịch Bửu Long (Biên Hòa); Khu du lịch sinh thái Bò Cạp Vàng (Nhơn Trạch); Khu du lịch sinh thái Vườn Xoài, Câu lạc bộ Xanh (Biên Hòa)... luôn có những sản phẩm du lịch thu hút khách.

of 837m above the sea level. Chua Chan mountain is famous for majestic scenery. Dai Nam Nhat Thong Chi book writes: "... Chua Chan mountain has a towering mountains shape, look down Da Lao ravine, at the border of Long Khanh district and Phuoc Binh district, there are many rattan wood strips. There are caves and rock wells at back of the mountain... "

At Chua Chan Mountain, there is Buu Quang pagoda at 600 meters height (often called Gia Lao Pagoda). The pagoda was built in the early twentieth century, with populations of temple architecture are based on the natural caves, create unique place among the spectacular majestic architecture mountains.

Every year on the occasion or the full moon day (January, July) tens of thousands of tourists from everywhere come here to enjoy the natural scenery, burn incense, sacrifice, prayers to the family and loved ones have peace, create the atmosphere of festive excitement.

Ba Chong mountain (Three Overlapped Stones), crater (Dinh Quan); waterfall and stream system like Mai fall- thermal pool, Ba Giot fall (La Nga, Dinh Quan); Mo stream, Hoa Binh falls, Da Ton lake, Mo stream (Tan Phu); Troi falls, Nui Le lake (Xuan Loc); Da Han falls (Thong Nhat); Giang Dien falls (Trang Bom)... is a destination for guests interested in unspoiled natural beauty; tourism destinations which have been utilized by people like Buu Long tourist site (Bien Hoa); Bo Cap Vang Theme Park (Nhon Trach); Mango Garden Resort, Green Club Resort (Bien Hoa)... always have tourism products to attract visitors.

Đồng Nai là một tỉnh trong "Miền Đông gian lao mà anh dũng" với một hệ thống di tích lịch sử, văn hóa, tín ngưỡng, kiến trúc phong phú như chùa Long Thiên, Bửu Phong, Đại Giác, Bà Thiên Hậu, Thất phủ cổ miếu... đình như Nguyễn Hữu Cảnh, Tân Lân, An Hòa, Phú Hội... lăng mộ như Trịnh Hoài Đức, Đoàn Văn Cự (thành phố Biên Hòa), Nguyễn Đức Ứng (Long Thành); di chỉ khảo cổ như mộ Cự thạch Hàng Gòn (thị xã Long Khánh); di tích cách mạng như căn cứ Khu ủy miền Đông, căn cứ Trung ương Cục miền Nam (Mã Đà, Vĩnh Cửu), căn cứ Tỉnh ủy Biên Hòa (Long Thành và Trảng Bom)... là những điểm tham quan học tập, nghiên cứu bổ ích.

Với trên 30 dân tộc cùng cộng cư, mỗi dân tộc một nét văn hóa riêng với những phong tục tập quán, trang phục, các lễ hội truyền thống đặc sắc; nhiều ngành nghề thủ công truyền thống từ nghề gốm đá điêu khắc, làm mía đường đến chế biến các món ăn đặc sắc... còn bảo lưu cũng chính là những sản phẩm du lịch đầy ấn tượng với du khách trong và ngoài tỉnh.

Đồng Nai đang chuyển mình trở thành một tỉnh công nghiệp hiện đại, nhưng vẫn giữ được một môi trường tự nhiên bền vững, những tài nguyên du lịch đa dạng, phong phú, sẵn sàng chào đón khách tham quan, du lịch trong và ngoài tỉnh.

Ths.Trần Quang Toại

PCT Liên hiệp các Hội KHKT Đồng Nai

PCT-TTK Hội KHLS Đồng Nai

Dong Nai is a province in the "Eastern hardships but heroically" with a system of plentiful historical, cultural, religious, architectures sites such as pagoda Long Thien, Buu Phong, Dai Giac, Lady Thien Hau, That Phu Ancient temples... temples like Nguyen Huu Canh, Tan Lan, An Hoa, Phu Hoi... ; mausoleums like Trinh Hoai Duc, Doan Van Cu (Bien Hoa City), Nguyen Duc Ung (Long Thanh); archaeological sites like Megalithic Hang Gon tomb (Long Khanh town); party committee zone bases in eastern areas, Central Department Base in eastern (Ma Da, Vinh Cuu); Bien Hoa provincial Party Committee (Long Thanh and Trang Bom)... is the useful learning and visit sites,

With over 30 ethnic groups settled community, Each ethnicity has its own culture with customs and traditions, costumes, the traditional featured festival; many traditional crafts from pottery stone sculpture, sugar cane to processing of special food... remaining reserves are also the impressive tourism products to travelers inside and outside the province.

Dong Nai is transforming into a modern industrial province, while maintaining a sustainable natural environment, the diverse and rich tourism resources, ready to welcome visitors, tourism within and outside the province.

M.A. Tran Quang Toai

Vice President of Union of Science
and Technology Associations Dong Nai

Vice President-Secretary General Science History
Association in Dong Nai

01
LÀNG NƯỚC TÂN TRIỀU
Xã Tân Bình, H. Vĩnh Cửu
ĐT: 061.3865.555

02
KHU DU LỊCH BỒU LONG
P. Bàu Long, Tp. Biên Hòa
ĐT: 061.3850.197

03
NHA CỔ PHÚ HỒI
Xã Phú Hội, H. Nhơn Trạch
ĐT: 061.3521.139

04
ĐIỂM DU LỊCH BỜ CẤP VÀNG
Xã Phước Khánh, H. Nhơn Trạch
ĐT: 061.3519.919

05
HƯỚNG SẮC NHƠN TRẠCH
Huyện Nhơn Trạch
ĐT: 061.3521.139

06
ĐIỂM DU LỊCH CỎ XANH
Xã Phước Tân, Tp. Biên Hòa
ĐT: 061.3839.871

07
ĐIỂM DU LỊCH VƯỜN XANH
Xã Phước Tân, Tp. Biên Hòa
ĐT: 061.3868.163

08
ĐIỂM DU LỊCH GOLF ĐỒNG NAI
H. Trảng Bàng, Tỉnh Đồng Nai
ĐT: 061.3866.288

09
ĐIỂM DU LỊCH THÁC GIANG ĐIỀN
Xã Giang Điền, H. Trảng Bàng
ĐT: 061.3923.930

10
ĐIỂM DU LỊCH THÁC ĐÀ HẸN
Xã Sông Trầu, H. Trảng Bàng
ĐT: 061.3677.838

11
DI TÍCH LỊCH SỬ CHIẾN KHU D
Xã Mã Đà, H. Vĩnh Cửu
ĐT: 061.3861.290

12
ĐIỂM DU LỊCH HỒ C - ĐỒNG TRƯỜNG
H. Vĩnh Cửu, Đồng Nai
ĐT: 061.3861.165

13
NHÀ ĐẠI DÂN TỘC CHỢ
Xã Mã Đà, H. Vĩnh Cửu
ĐT: 061.3861.290

14
VƯỜN QUỐC GIA CÁT TIỀN
H. Tân Phú, Đồng Nai
ĐT: 061.3669.228

15
MỘ CỔ HẰNG ĐỒN
Xã Xuân Tân, Tp. Long Khánh
ĐT: 0949.079.587

16
ĐIỂM DU LỊCH ĐÀ ĐÀ CHỜ
Xã Định Quán, Đồng Nai
ĐT: 061.3612.507

17
THÁC NAI - HỒ NƯỚC NỒNG
H. Định Quán, Đồng Nai
ĐT: 061.3612.507

18
ĐIỂM DU LỊCH NÚI CHỮA CHAN
H. Xuân Lộc, Đồng Nai
ĐT: 061.3871.176

19
ĐIỂM DU LỊCH SƯỜI MỜ
H. Tân Phú, Đồng Nai
ĐT: 061.3697.025

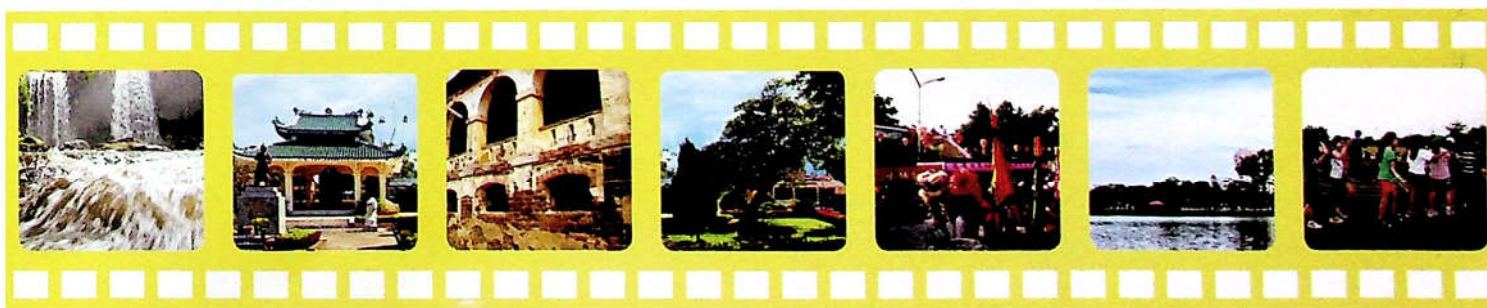
20
ĐIỂM DU LỊCH HỒ ĐÀ TÓN
H. Tân Phú, Đồng Nai
ĐT: 061.3650.440

QUÊ HƯƠNG

rừng thẳm sông dài

OUR HOMELAND - DEEP FOREST, LONG RIVER

ĐỒNG NAI XƯA (LỊCH SỬ HÌNH THÀNH ĐẤT ĐỒNG NAI)

Theo *Địa chí Đồng Nai* trong dân gian, không rõ tự bao giờ tên gọi Đồng Nai đã được dùng để chỉ vùng đất khai phá trù phú, rộng lớn, không phân định rõ địa giới, gắn liền với con sông cùng tên gọi ở phương Nam.

Theo *Đại Nam thực lục tiền biên* thì vào tháng 2 năm Mậu Dần (1698), chúa Nguyễn Phúc Chu phong Nguyễn Hữu Cảnh làm Thống suất, cử vào kinh lược xứ Đồng Nai. Theo đường biển, Nguyễn Hữu Cảnh đi ngược dòng Đồng Nai đến Cù lao Phố, là một cảng sầm uất nhất miền Nam bấy giờ ra sức ổn định dân tình, hoạch định cương giới xóm làng, lấy đất Nông Nại đặt làm Gia Định phủ, lập xứ Đồng Nai làm huyện Phước Long, dựng dinh Trấn Biên, lấy đất Sài Gòn làm huyện Tân Bình, dựng dinh Phiên Trấn.

Khi nói về sản vật, Trịnh Hoài Đức đã sử dụng phương ngôn dân gian trong *Gia Định thành thông chí: Cơm Nai Rịa; Cá Rí Rang* (cơm gạo thì ở Đồng Nai, Bà Rịa; cá ngon thì ở Phan Rí, Phan Rang). Người địa phương thì tự hào:

Gạo Cần Đước nước Đồng Nai;

Nhất Đồng Nai nhì Hai huyện.

Khi nói đến sự lịch lãm, từng trải:

Làm trai cho đáng nên trai

Phú Xuân cũng trải, Đồng Nai cũng từng.

Khi thể nguyên, người ta dẫn ra những biểu tượng bền vững:

Bao giờ cạn nước Đồng Nai

Nát chùa Thiên Mụ mới phai lời nguyên.

Vùng đất Đồng Nai mệnh mông, trù phú này còn có hấp lực thú vị đối với người phương xa:

*Nhà Bè nước chảy chia hai
Ai về Gia Định, Đồng Nai thì về;
Đồng Nai gạo trắng nước trong
Ai đi đến đó lòng không muốn về;
Đồng Nai gạo trắng như cò
Trốn cha trốn mẹ xuống đò theo anh.*

Lại có những câu hát vui:

*Đồn rằng con gái Phú Yên
Đồng Nai đi cưới một thiên cá mè
Chẳng tin giờ quả ra coi
Rau răm ở dưới cá mè ở trên;
Nồi đồng thì úp vung đồng
Con gái xứ Bắc lấy chồng Đồng Nai;
Chị **Hương** đi chợ **Đồng Nai**
Bước qua Bến **Nghé** còn nhai thịt **bò**.*

Đồng Nai có vị trí, địa hình thuận lợi ở nhiều mặt: Giao thoa giữa cao nguyên Trung bộ và đồng bằng Bắc bộ; phía Đông giáp tỉnh Bình Thuận, Bắc giáp Lâm Đồng, Tây bắc giáp Bình Dương, Bình Phước; Tây giáp Thành phố Hồ Chí Minh, Nam giáp tỉnh Bà Rịa - Vũng Tàu; có quốc lộ trực tiếp đến các đô thị trong khu vực, đường sắt xuyên Việt qua địa bàn Đồng Nai dài 85 km, sân bay quốc tế Tân Sơn Nhất và sân bay quân sự Biên Hòa là cầu hàng không thường trực; bến cảng Thị Vải, đủ để giao thương với tàu vận tải đến từ khắp nơi. Với vị trí này, Đồng Nai như là nút giao thông, giao lưu kinh tế - văn hóa trong vùng kinh tế trọng điểm ở phía Nam. ♦

Ảnh: Trung tâm xúc tiến du lịch Đồng Nai

Một góc sông Đồng Nai (Ảnh: Trung tâm xúc tiến du lịch Đồng Nai)

Đền thờ Nguyễn Hữu Cảnh (Ảnh: Trung tâm xúc tiến du lịch Đồng Nai).

ESTABLISHMENT HISTORY OF DONG NAI LAND

According to Dong Nai geography book: among the people, not clearly since the name of Dong Nai have been used to refer the explored fertile lands, vast, ill-defined boundaries, rivers associated with the same name in the south.

According to *Dai Nam thuc luc tien bien* book, in February year of tiger (1698), Lord Nguyen Phuc Chu appointed Nguyen Huu Canh as Marshal, appointed to take into custody Dong Nai land. Follow maritime, Nguyen Huu Canh went upstream Dong Nai to Pho Islets, is the busiest port in South. Then tried to stabilize the population, planed villages border, took Nong Nai land as Gia Dinh, established Dong Nai as Phuoc Long district, built Tran Bien palace, took Sai Gon as Tan Binh district, built Phien Tran palace.

When talking about the produce, Trinh Hoai Duc used folk proverb in Gia Dinh Thanh Thong Chi book: Nai Ria cooked rice; Ri Rang fish (cooked rice in Dong Nai, Ba Ria; delicious fish in Phan Ri, Phang Rang). Local people was proud of: Can Duoc rice, Dong Nai water; Best Dong Nai, two districts second. When it comes to elegance, experience: Be man, be worthy, gone Phu xuan, past Dong nai. When swearing, it leads to sustainable symbols: Whenever Dong Nai water runs out, Thien Mu pagoda collapses, the curse will fade.

Dong Nai immense and rich land also has exciting attraction for people from afar:

Nha Be waterflow divides into two

Who come Gia Dinh, Dong Nai, must come;

Dong Nai with white rice and fresh water

Whoever come, don't leave;

Dong Nai white rice like the stork

Escape from Dad and Mum, down small boat after you.

Then there are funny lyrics:

Rumor that Phu Yen girls

Dong Nai went to marry a thousand sardines

Believe not turn out as result

Coriander beneath sardines above;

Copper pots with copper cover

North land girl married Dong Nai husband;

Ms. Huou shopping in Dong Nai

Step through Ben Nghe also chew beef.

Dong Nai is located, favorable terrain in many ways: Interferometer between the Central highlands and the Northern plains; Binh Thuan province on the east, north borders is Lam Dong, Northwest is Binh Duong, Binh Phuoc; Western boundary Ho Chi Minh City, South borders is Ba Ria - Vung Tau province; National road directly to the regional urban, trans-Vietnam railway through Dong Nai province is 85 km long, Tan Son Nhat international airport and Bien Hoa military airport are the constant airlift; Thi Vai port, enough to trade with thousands of tons of ships from everywhere. With this position, Dong Nai is the intersections, economic and cultural exchanges - cultural in key economic areas in the south.◆

THIÊN NHIÊN ĐỒNG NAI - TIỀM NĂNG PHÁT TRIỂN DU LỊCH SINH THÁI

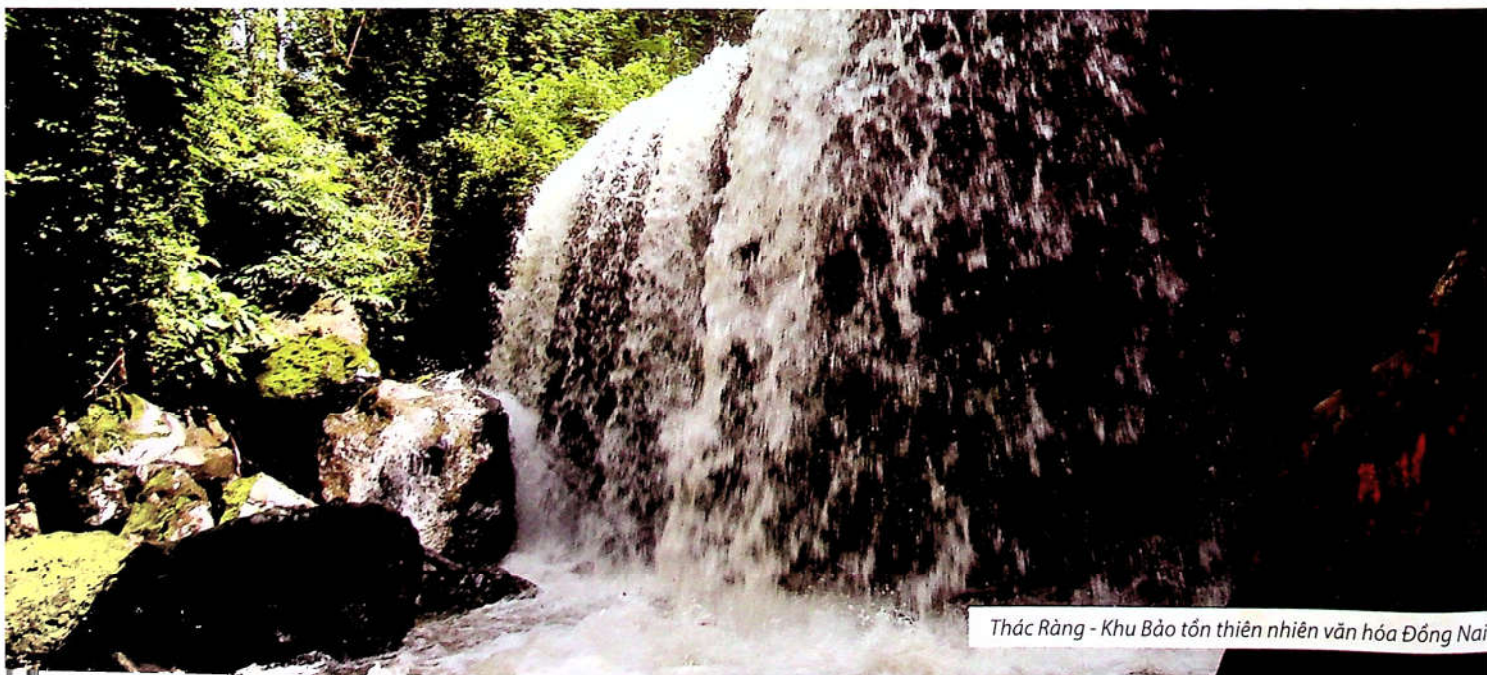
Sông Đồng Nai là dòng sông dài nhất Nam bộ (610 km), nước trong xanh gần như quanh năm, chảy điều hòa qua nhiều vùng đất phì nhiêu, trù phú. Phía Bắc từ Biên Hòa theo đường sông có thể tới hồ Trị An, Sông Bé; phía Nam có thể dùng tàu hoặc ghe tới sông Nhà Bè thông ra sông Lòng Tàu, sông Đồng Tranh ra vịnh Gành Rái.

Sông Đồng Nai có nhiều cù lao có thể mở điểm du lịch như cù lao Phố (thành phố Biên Hòa) và cù lao Ông Cổn (huyện Nhơn Trạch).

Cù lao Phố là một đảo phù sa, địa hình tương đối thấp so với toàn vùng, rộng khoảng 660 ha. Khắp cù lao ruộng vườn xanh tốt, trái ngọt, cây lành. Nơi đây có nhiều di tích văn hóa lịch sử lâu đời như chùa Đại Giác, chùa Ông, chùa Thủ Huống, khu mộ và đền thờ danh tướng

Nguyễn Hữu Cảnh, đình Bình Tử v.v... Cù lao Phố như một công viên cây xanh nằm giữa thành phố Biên Hòa và các khu công nghiệp, hoàn toàn phù hợp để tạo ra một trung tâm du lịch sinh thái đa năng, điểm xuất phát của những du khách muốn tìm hiểu về đất nước con người Việt Nam nói chung, về đẹp thiên nhiên và nhân văn, lịch sử Đồng Nai nói riêng.

Rừng Đồng Nai trước đây là rừng nguyên sinh được hình thành dưới ảnh hưởng tương tác và tổng hợp của những điều kiện tự nhiên trong vùng như đặc điểm về vị trí địa lý, lịch sử kiến tạo địa chất tạo nên sự đa dạng trong cấu tạo địa hình và tính chất thổ nhưỡng kết hợp với chế độ khí hậu nhiệt ẩm là những nhân tố đã góp phần hình thành và phát triển khu hệ thực vật và động vật phong phú về tài nguyên sinh vật và các sinh cảnh đa dạng.♦

Thác Ràng - Khu Bảo tồn thiên nhiên văn hóa Đồng Nai.

FOREST AND DONG NAI RIVER - POTENTIAL FOR ECOTOURISM DEVELOPMENT

Dong Nai River is the longest river in the South (610 km), blue water almost all year round, regulate flows through fertile and rich land. To the north from Bien Hoa along the river can reach Tri An lake, Song Be; to the South can use ship or boat to Nha Be River through Long Tau river, Dong Tranh river to Ganh Rai Bay.

Dong Nai River has many islets can open tourist spots such as City Islet (Bien Hoa city) and Ong Con islet (Nhon Trach Province).

City Islet (Cù lao Phố) is an alluvial island, the terrain is relatively low compared to the whole region, is about 660 hectares. Throughout islets is lush gardens, fields, fruits, healthy trees. It has many ancient cultural relics such as Dai Giac pagoda, Ong pagoda, Thu Huong

pagoda, tomb and temple of general Nguyen Huu Canh, Binh Tu temple... Cu lao Pho like a green park located among Bien Hoa city and industrial areas, perfect fit to create an multifunction eco-tourism center, starting point for those who want to learn about the country and people of Vietnam in general, natural beauty and humanities history Dong Nai particularly

Dong Nai forest previously is primeval forests formed under the influence and interaction of the synthetic natural conditions in the region like characteristics of geography, history tectonic create structural diversity in terrain and soil properties associated with humid climate regime are all factors have contributed to the formation and development of flora and fauna abundance of biological resources and habitat diversity.♦

HỆ THỐNG DI TÍCH - DANH THẮNG TẠI ĐỒNG NAI

Đồng Nai có nhiều di tích lịch sử, văn hoá và các điểm du lịch có tiềm năng: Văn miếu Trấn Biên (Biên Hòa), Đền thờ Nguyễn Hữu Cảnh, Khu du lịch Bửu Long, Khu du lịch ven sông Đồng Nai, Vườn quốc gia Nam Cát Tiên, Làng bưởi Tân Triều, Khu du lịch sinh thái Thác Mai - hồ nước nóng, Đảo Ó, Chiến khu Đ, Mộ cổ Hàng Gòn, Đàn đá Bình Đa, Khu du lịch thác Giang Điền, Khu du lịch Vườn Xoài, Khu di tích cấp quốc gia - núi Chứa Chan (núi Gia Lào), Hồ Núi Le (Xuân Lộc) v.v..♦

Thành Kèn Biên Hòa (Ảnh: Trung tâm xúc tiến du lịch Đồng Nai)

MONUMENTS SYSTEM - LANDMARKS IN DONG NAI

Dong Nai has many potential historical sites, cultural and tourist sites: Tran Bien Temple of Literature (Bien Hoa), Nguyen Huu Canh temple, Bui Long Center for culture and tourism, tourist resorts along Dong Nai river, Nam Cat Tien National Park, the village of Tan Trieu pomelo, Thac Mai ecotourism zone - thermal pool, O isle, Đ war zone, Tran Bien Temple of Literature, Hang Gon ancient tombs, Binh Da stone slabs, Giang Dien Waterfall Eco Resort, Long Châu Viên Resort and Spa (Xuan Tan, Long Khanh) Vuon Xoai Ecotourism Park, national vestige-Chua Chan mountain (Gia Lao mountain), Nui Le lake (Xuan Loc)...♦

LÀNG NGHỀ TRUYỀN THỐNG TẠI ĐỒNG NAI

Theo *Địa chí Đồng Nai*, các nghề thủ công truyền thống ở Biên Hoà hồi cuối thế kỷ XIX đầu thế kỷ XX gồm có:

- Khai thác gỗ, nghề mộc nổi tiếng ở chợ Đồn, nghề đóng ghe xuồng (Tân Triều Tây, Tân Ba, Phước Thiển), nghề tiện (Hiệp Hưng, An Lộc), nghề chạm khắc gỗ (phần đông gốc thợ Thủ Dầu Một); Nghề đan lát bằng tre, mây (chà vòng, tàu, cát, nước, rút, rá, đước, rá nước mọi), song mật, lá buông, mật cật (đặc biệt đan mũ bằng lá buông ở Long Thành, Phước Tân, Vĩnh Phước); Nghề dệt chiếu, đệm; Nghề khai thác dầu cây/ nhựa (sao, vên vên), dầu rái; Nghề hầm than (từ các loại cây cây, cò ke, ré, cơm nguội); Nghề làm thuốc nhuộm (từ cây dâm bụt, cây sang, cà chi, vỏ vang lang); Nghề lấy mật và sáp ong (ở Bình Lâm Thượng, Phước Vĩnh Hạ); Nghề làm đường ở Tân Triều; Nghề gốm và làm gạch ngói ở Tân Hòa, Tân Thiển, Tân Vạn, Bửu Long; Nghề đúc (ở Bình Thạnh và Nhị Hòa, chủ yếu đúc chuông, chiêng, nổi đồng và lưỡi cày sắt); Nghề làm đá xanh/granit (Bạch Khôi, Bình Điện, Tân Lại, Bình Trị, Bình Thạnh), khai thác đá ong/latêrit (Bình Đa, Nhứt Thạnh, Tân An, Tân Bản, Bình Dương, Long Điền, Phước Tân, An Lợi, Bình Ý, Tân Mai, Vĩnh Cửu, Tân Phong, Bình Thành, Long Thuận, Phước Long và Phước Kiển).

Nghề điêu khắc, khai thác đá

Làng nghề này trải dài theo đường Huỳnh Văn Nghệ thuộc phường Bửu Long. Nghề làm đá Biên Hòa nổi tiếng từ mấy trăm năm trước. Sách *Gia Định thành thông chí* của Trịnh Hoài Đức chép: *"Ở đầu phía tây Cù lao Phố, lúc đầu khai thác, tướng quân Trần Thượng Xuyên chiêu tập người buôn nước Tàu đến kiến thiết phố xá, mái ngói tường vôi, lầu cao quán rộng, dọc theo bờ sông liên lạc tới năm dặm,*

chia vạch ba đường phố, đường phố lớn lát đá trắng, đường phố ngang lát đá ong, đường phố nhỏ lát gạch xanh, đường rộng bằng phẳng".

Nghề làm gốm ở Biên Hòa

Vùng Biên Hòa - Đồng Nai có nguồn nguyên vật liệu thuận lợi cho nghề gốm phát triển. Nghề gốm được xem là một nghề truyền thống ở Biên Hòa. Nói đến gốm Biên Hòa là nói về gốm mỹ nghệ. Gốm mỹ nghệ Biên Hòa phát triển mạnh từ đầu thế kỷ XX. Đặc biệt, từ khi Trường Bá nghệ Biên Hòa được thành lập vào năm 1903. Qua nhiều lần thử nghiệm, năm 1923, nghệ nhân Biên Hòa đã chế tạo thành công "gốm mỹ nghệ Biên Hòa". Liên tiếp từ năm 1925 đến năm 1955, gốm mỹ nghệ được đem đi dự triển lãm quốc tế và giành được nhiều huy chương vàng tại Paris (1925, 1933), Indonesia (1934), Bangkok (1955)... Gốm Biên Hòa ngày xưa đẹp về kiểu dáng, họa tiết và cả chất men. Gốm Biên Hòa có chất men độc đáo riêng. Chính điều này đã làm cho nó khác với gốm của các địa phương khác.

Làng nghề làm gốm lu ở Tân Vạn

Nghề làm gốm lu xuất phát từ những thợ gốm người Hoa ở Biên Hòa lập nên. Nửa cuối thế kỷ XIX (1875), nhiều lò gốm gia dụng ở Tân Vạn đã bắt đầu hình thành. Nguyên liệu chủ yếu là đất sét đỏ pha cát, nung ở nhiệt độ cao tạo cho xương sành dày, chắc và cứng.

Làng đất nung ở Bửu Long

Tên quen gọi của làng gốm đất nung này là xóm Lò Nồi, thuộc phường Bửu Long. Xóm nghề hình thành do một số hộ gia đình quê huyện Đức Phổ (Quảng Ngãi) đến Đồng Nai lập nghiệp vào khoảng những năm 1940 - 1945. Quá trình làm gốm đất nung hoàn toàn dựa vào điều kiện tự nhiên, đặc biệt về nguyên liệu tạo gốm và chất đốt nung gốm. Sản

phẩm của xóm Lò Nồi chủ yếu là đồ gia dụng như: bếp lò, nồi xồng, trách (trả thừng), xoong (tộ) kho cá, chậu trồng lan, cối tráng bánh, nồi thử vàng, khuôn bánh khoai...

Làng Bến Gỗ

Làng Bến Gỗ thuộc xã An Hòa, huyện Long Thành, cách thành phố Biên Hòa khoảng 7 km theo đường chim bay. Tên Bến Gỗ được dùng chỉ cho nhiều nơi như làng, chợ, họ đạo, nhà thờ... trên một vùng có lẽ thuộc Bến Gỗ xưa, nay là địa giới hành chính của phường Long Bình Tân, các xã An Hòa, Long Hưng, một phần xã Phước Tân, Tam Phước. Làng Bến Gỗ hiện tại có nhiều đình, chùa, miếu và mỗi di tích thường gắn liền với những câu chuyện kể dân gian đầy màu sắc huyền bí như: bà Mụ Trời, miếu bà Khoanh, chuyện ông Tượng; trong đó di tích đình An Hòa là di tích lịch sử cấp quốc gia.

Đất Bến Gỗ còn nổi tiếng về đua thuyền. Tương truyền, từ thời Minh Mạng, dân Bến Gỗ đã thành lập đội đua để tham gia vào cuộc đua tổ chức ở Biên Hòa. Ngày nay, đội đua thuyền ở Bến Gỗ còn duy trì dù là tự nguyện nhưng đã giặt nhiều giải cao trong các kỳ thi trên toàn quốc. Lễ hội ở Bến Gỗ cũng rất đa dạng. Đặc biệt, tại đình An Hòa và cơ sở chùa Ông (thờ Quan Thánh gần chợ Bến Gỗ), đáo lệ ba năm được tổ chức lễ hội kéo dài nhiều ngày với các hình thức diễn xướng dân gian độc đáo như hát bội, xô giàn, đua thuyền... người dân tham dự đông đảo. Thật thú vị biết bao khi đến với vùng đất giàu truyền thống văn hóa, bảo lưu nhiều di tích, đa dạng về tín ngưỡng này.

Làng Bến Cá - nơi nổi tiếng về bưởi Tân Triều

Từ thế kỷ XIX, địa bàn Bến Cá là huyện lỵ huyện Phước Chánh, tỉnh Biên Hòa khi hàng loạt các tên của chợ, phố, cầu gắn liền với nó. Sách *Đại Nam nhất thống chí* cho biết: chợ Bình Thảo, thôn Bình Thảo, huyện Phước Chánh có tên nữa là chợ Ngự Tân - tức Bến Cá, người buôn tấp nập, đường thủy, đường bộ giao thông, hàng ngoài

và thổ sản, giang vị sơn hào không thiếu thứ gì, là một chợ lớn ở miền núi.

Bến Cá xưa - Tân Bình nay là địa phận có nhiều đình chùa. Hầu hết, các đình ở đây đều có sắc phong nhưng qua thời gian, một số không còn lưu giữ được. Đình Bình Ý còn giữ được sắc phong thời Tự Đức và một số châu bản liên quan đến việc đo đạc ruộng đất thời Minh Mạng. Lễ hội Kỳ yên là lễ lớn, trọng ở các đình, một nét sinh hoạt văn hóa của người dân địa phương. Hiện nay, vùng Tân Bình có sáu ngôi chùa và một di tích chùa cổ có tên là Kim Cang bị phá hủy do chiến tranh.

Bến Cá nổi danh về bưởi Tân Triều với nhiều loại như: bưởi đường, bưởi thanh, bưởi cam, bưởi ổi, bưởi long, bưởi xiêm... Đất Tân Triều màu mỡ phù sa, nguồn nước dồi dào nên thích hợp với cây bưởi phát triển nhanh, sản lượng cao, chất lượng tuyệt hảo. Nhiều vườn bưởi trở thành địa điểm quen thuộc của du khách đến tham quan, thưởng thức. Hiện nay, phần lớn diện tích Bến Cá và các vùng phụ cận được quy hoạch phát triển cho giống bưởi, từng bước trở thành khu du lịch sinh thái hấp dẫn. Người dân Bến Cá rất say mê với công việc và có lòng hiếu khách, chân tình.

Làng nghề dệt thổ cẩm ở Tà Lài

Đây là làng nghề của người Mạ ở xã Tà Lài huyện Tân Phú. Sản phẩm thổ cẩm truyền thống của người Mạ là chăn, váy, khố, dây quấn đầu... có nhiều loại hoa văn trang trí đa dạng. Các hoạt tiết thường thấy trên thổ cẩm Mạ như: cây đèn cầy, con bướm, hình người già gạo, cái cối, con mắt...

Có nhiều biểu trưng hoa văn và ý nghĩa trên thổ cẩm của người Mạ có liên quan đến tư duy của cộng đồng Mạ về cuộc sống, thế giới, và những tín niệm được đúc kết, trải nghiệm qua bao đời. Nhiều hoa văn được truyền qua nhiều thế hệ bởi những câu chuyện, trường ca... có liên quan đến nguồn gốc, phong tục của tộc người Mạ.♦

Làng nghề truyền thống ở Đồng Nai (Ảnh: Trung tâm xúc tiến du lịch Đồng Nai)

TRADITIONAL HANDICRAFT VILLAGES IN DONG NAI

According to *Dong Nai geography* book, traditional crafts in Bien Hoa in late nineteenth century early twentieth century include:

- Logging, carpentry famous in Don market, boatbuilding (Tan Trieu Tay, Tan Ba, Phuoc Thien), Lathe (Hiep Hung, An Loc), wood carving (most original craftsmen of Thu Dau Mot); Weaving bamboo and rattan (especially knit hat with leaf in Long Thanh, Phuoc Tan, Vinh Phuoc); Weaving mats, mattresses; Exploiters tree oil / resin (Golden oak tree, Anisoptera) Oil otters; Career charcoal (from konia tree, *Grewia paniculata*, *Alpinia conchigera* Griff, *Celtis*); dyeing career (*Hibiscus rosa - sinensis* L, Sang tree, Ca Chi tree, peel); honey collection and beeswax Career (in Binh Lam Thuong Phuoc Vinh Ha); Making sugar career in Tan Trieu; Production of ceramics and tiles in Tan Hoa, Tan Thien, Tan Van, Buu Long; foundry production (in Binh Thanh and Nhi Hoa, mainly bell, gong, copper pots and iron plowshares); Craft of making blue stone / granite (Bach Khoi, Binh Dien, Tan Lai, Binh Tri, Binh Thanh), mining laterite / lateritic (Binh Da, Nhut Thanh, Tan An, Tan Ban, Binh Duong, Long Dien, Phuoc Tan, An Loi, Binh Y, Tan Mai, Vinh Cuu, Tan Phong, Binh Thanh, Long Thuan, Phuoc Long and Phuoc Kien).

Carving, stone quarrying

This village stretches along Huynh Van Nghe street, Buu Long Ward. Bien Hoa rock profession is famous over a hundred years ago. *Gia Dinh thanh thong chi* of Trinh Hoai Duc wrote: "At the western end of big Cu Lao Pho, at the beginning of exploitation, General Tran Thuong Xuyen gathered Chinese traders to construct streets, limestone wall tile roof, large top floor restaurant, along the riverbank to five miles in touch, triplet divided streets,

large white rocks lining the streets, laterite lined street across, small blue brick streets, wide straight road".

Pottery in Bien Hoa

Bien Hoa - Dong Nai Zone has raw materials favorable for pottery development. Ceramic career is seen as a traditional handicraft in Bien Hoa. Speaking to Bien Hoa pottery is talking about fine art pottery. Bien Hoa fine art pottery developed from early twentieth century. In particular, since the Bien Hoa Ba Nghe School was established in 1903. After many trials, in 1923, Bien Hoa artisans have successfully made "Bien Hoa fine art pottery". Consecutively from 1925 to 1955, fine art pottery is brought to attend international exhibitions and won many gold medals in Paris (1925, 1933), Indonesia (1934), Bangkok (1955)... Bien Hoa ancient pottery has beautiful styling, textures and ceramic glazes. Bien Hoa pottery has unique glazes. This has made it different from other local pottery.

Pottery jars village in Tan Van

Jars pottery profession comes from the Chinese potters in Bien Hoa established. The latter half of the nineteenth century (1875), many household pottery in Tan Van began to form. Raw materials are mainly red sandy clay, baked at high temperatures to produce jars thick, firm and hard.

Terracotta Village in Buu Long

The name of the village used to call this terracotta pottery is Lo Noi village, belong to Buu Long ward. Job neighborhood formed by a number of households come from Duc Pho District (Quang Ngai) to Dong Nai to establish the business around the years 1940 - 1945. Terracotta pottery making process completely based on

natural conditions, pottery materials and firing pottery fuel. Lo Noi neighbors product are mainly household items like: furnaces, steam boilers, saucepan (clay pot) fish, orchid pot, tray coated with bread, gold-testing pot, khoot cake mold...

Ben Go village

Ben Go village belong to An Hoa hamlet, Long Thanh District, 7 km away from Bier Hoa city as the crow flies. The name Ben Go is used for places such as villages, markets, parishes, churches... over an area of perhaps old Ben Go, now is the administrative boundaries of Long Binh Tan ward, the communes of An Hoa, Long Hung, part of Phuoc Tan commune, Tam Phuoc. Ben Go village nowadays exists many pagodas, temples and ruins every often associated with folk tales full of mysterious color: Lady Mu Troi, Lady Khoanh temple, Mister Tuong story; in which the An Hoa temple vestige is the national historic site.

Ben Go land is also famous for boat race. Legend has it that from Minh Mang dynasty, Ben Go residents established teams to participate in the race held in Bien Hoa. Today, boat racing teams in Ben Go still maintain though is voluntary but has won many high prices in the national competitions. Ben Go festival is also very diverse. In particular, at An Hoa temple and Ong pagoda (Worship Guan Yu near Ben Go market), usually celebrate the festival last for several days every three years with unique folk form Boi singing, boat racing... the majority of people attended. It is interesting come to a land rich in cultural traditions, reserve monuments, religious diversity.

Ben Ca village - famed for Tan Trieu pomelo

From the nineteenth century, Ben Ca locality is belong to Phuoc Chanh District, Bien Hoa Province, as series of market names, streets, bridges attached to it. *The Dai Nam nhat thong chi* book wrote: Binh Thao market, Binh Thao village, Phuoc Chanh district has another name as Ngu Tan market-Ben Ca, traders bustling, waterways,

road transport, outside and native products, delicious dishes not lack anything, is a large market in the uplands.

Ben Ca previously-Tan Binh nowadays the territory with many temples, pagodas. Most of the temples here are ordained, but over time, some are not preserved. Binh Y temple still kept ordained from Tu Duc dynasty and some versions of the work related to land survey under Minh Mang reign. Ky Yen festival is a big festival, in many temples, a feature in the cultural life of local people. At the present, Tan Binh area has six pagodas and an ancient temple ruins, called Kim Cang destroyed by war.

Ben Ca reputation for Tan Trieu pomelo with types as: Duong pomelo, thanh pomelo, cam pomelo, Oi pomelo, long pomelo, xiem pomelo... Tan Trieu has soil fertile silt, abundant water resources should be possible for fast-growing grapefruit, high yield, excellent quality. Many pomelo garden become familiar location of tourists to visit, enjoy. Currently, most of the area of Ben Ca and surrounding areas are planned to grow pomelo, gradually become the attractive eco-tourism. Ben Ca people are passionate work and hospitality, sincerity.

Brocade weaving village in Ta Lai

This is the craft villages of Ma ethnic in Ta Lai commune, Tan Phu district. The traditional brocade products of the Ma is blankets, skirts, loincloth, sling wrapped around head... has a variety of decorative patterns. The textures are often found on Ma brocade such as: candle, the butterfly, the people pounding rice, mortar, the eyes

There are many meaning symbols vignette on brocade of the Ma related to Ma community thinking about life, world, and the belief summarized, through many life. Many patterns are passed down through the generations by stories, poems... related to the origins and customs of ethnic Ma experiences.◆

ĐẶC SẮC LỄ HỘI TẠI ĐỒNG NAI

Do đặc điểm hình thành cộng đồng cư dân Việt ở Đồng Nai, đình thần ở Đồng Nai ra đời muộn, tuổi đời còn ngắn, không có lai lịch giàu thần tích như đình ở miền Bắc, miền Trung. Nhưng so với vùng đồng bằng Nam bộ, đình ở Đồng Nai thuộc dạng đình hình sớm. Hầu hết các ngôi đình ở Đồng Nai đều có miếu hay bàn thờ Cọp với các tên gọi như Hổ thần, Mãnh hổ Sơn quân, Bạch hổ, chúa sơn lâm... Trước các đình thường có những bức bình phong được chạm trổ, đắp phù điêu, vẽ thể hiện hình tượng của vị chúa tể rừng xanh này trông đáng vẻ uy nghi, oai dũng.

Đáng lưu ý ở Đồng Nai là tục thờ vọng Quốc tổ và các anh hùng dân tộc. Đền Hùng Vương ở Biên Hòa (xây dựng năm 1960), do giáo dân Công giáo lập và phụng thờ, trong điện thờ tượng Hùng Vương thứ 18, có bàn thờ Bác Hồ như vị Hùng Vương thứ 19. Ngày lễ hội 10 - 3 âm lịch rất đông người trong và ngoài tỉnh đến dự tưởng niệm.

- *Lễ Kỳ yên* (Cầu an) là một trong những lễ hội chính ở các đình của Đồng Nai. Lễ thường diễn ra vào hai mùa xuân và thu hoặc gắn với những ngày liên quan đối với đối tượng được thờ tự, cầu cho quốc thái dân an, phong điều vũ thuận, được tổ chức và từ ngày 12 đến 14 tháng 12 âm lịch hàng năm.

- *Lễ hội chùa Ông* (rằm tháng giêng âm lịch) tại Cù lao Phố. Miếu Quan Đế hay Thất Phủ cổ miếu là một trong những cơ sở tín ngưỡng cổ kính của người Hoa được người dân địa phương gọi là chùa Ông. Đây là một di tích lịch sử kiến trúc khá độc đáo được xây dựng vào thế kỷ XVII.

- *Lễ hội cúng bà Thiên Hậu*: Lễ thường diễn ra vào những ngày vía Bà gắn với lễ hội bóng rỗi - chạp địa nàng.

Đây là lễ hội lớn trong năm hoặc đảo lệ của các miếu thờ Bà. Chạp Địa - Nàng là chạp bóng - tuồng hài hước "tổng hợp kiểu cách diễn của bóng rỗi lẫn tuồng (hát bội)" thường gắn với lễ cúng miếu Bà hoặc miếu Thổ Địa. Múa Bóng vừa mang tính nghi lễ vừa nhằm mục đích giải trí. Các bóng thay nhau múa bông, múa dâng mâm vàng rồi tiếp theo là các tiết mục tạp kỹ. Múa bông nhằm dâng cúng bông như để mở đầu cuộc múa bóng; với chén (hoặc tô có đơm bông vạn thọ) để trên đầu.

- *Lễ hội đền Hùng* (13-3 ÂL) tại đền Hùng (Bình Đa - TP. Biên Hòa).

- *Lễ hội đua thuyền* (Mồng 4 tết ÂL hằng năm) trên sông Đồng Nai đoạn trước đình Tân Lâm (Biên Hòa).

- *Tết Thầy* (Mồng 3 tết ÂL hằng năm) tại Trung tâm Văn miếu Trấn Biên.

- *Hội thơ đêm Nguyễn Tiêu* (rằm tháng giêng âm lịch) tại Trung tâm Văn miếu Trấn Biên.

Các lễ rước, sắc phong thành hoàng các làng xã của thành phố Biên Hòa vào các ngày trong năm.

Trên địa bàn tỉnh Đồng Nai có hơn 30 dân tộc anh em sinh sống, như người Hoa, Chăm, Tày, Chơ Ro, Mạ, Khmer... đã góp phần làm cho các lễ hội ở Đồng Nai đa dạng và phong phú.

- *Lễ cúng Loh-Yang-Rơ của người Kơ Ho*: thường diễn ra trong thời điểm rảnh rỗi, mang tính chất ăn mừng. Lễ hội thường diễn ra từ 3 đến 7 ngày trong không khí vui vẻ.

- *Lễ cúng Yang Koi của người Mạ*: Dân tộc Mạ là một trong bốn cư dân bản địa của vùng đất Đồng Nai. Trong năm, người Mạ có nhiều lễ cúng. Lễ cúng thần Lúa là lễ lớn nhất trong năm với hình thức hiến sinh bằng việc đâm

Sinh hoạt văn hóa ở Nhà Dài, Tà Lài, Cát Tiên (Ảnh: Vườn Quốc gia Cát Tiên)

FESTIVALS IN DONG NAI

Due to the formation of Vietnamese communities in Dong Nai, Dong Nai temple established later, still short lifespan, there is no such legendary background of rich temples likes in the North, the Central. But compared to the southern plains, temples in Dong Nai belong early fixation. Most temples in Dong Nai have a shrine or altar the Tiger with names like God Tiger, Mountain Tiger Army, White Tiger, Jungle Lord... Before the temples often have images carved, embossments covered, drawing of the image of the Jungle Lords appearance looks majestic, brave.

Notably in Dong Nai is the custom to worship national ancestor and national heroes. King Hung temple in Bien Hoa (built in 1960), founded by Catholic

parishioners and worshiped, inside, there is King Hung the 18th statue, Uncle Ho's altar as the 19th King Hung. On festival March 10 lunar calendar very crowded inside and outside the province to attend the memorial.

- *Ky Yen festival* (pray for peace) is one of the major festival in the temples of Dong Nai. Ceremony usually takes place in the spring and fall or attached to the relevant date for the object of worship, pray for prosperous country, rain and wind stabilization, held from 12 to 14 December each lunar year.

- *Ong pagoda festival* (full moon of first lunar month) at Cu Lao Pho. Quan De Temple and That Phu ancient temple is one of the basis of belief of Chinese local people called the Pagoda of Mister (Ong pagoda). This is a

trâu. Lễ hội này còn gọi là lễ đâm trâu, vì có tục đâm trâu để thực hiện nghi thức đầu tiên của buổi cúng và chia thịt trâu cho cộng đồng cùng ăn. Thời gian cúng thường vào tháng 2 đến tháng 3 Âm lịch, khi mà người Mạ đã thu hoạch xong mùa màng. Đây là lễ cúng mà người Mạ quan niệm rằng vị thần này liên quan trực tiếp đến lương thực của cuộc sống cộng đồng họ. Cư dân Mạ ở Đồng Nai có kho tàng văn hóa rất phong phú và sống động. Một trong những loại hình tiêu biểu trong vốn văn hóa dân gian của cư dân Mạ Đồng Nai là thể loại văn thơ truyền miệng: Tăm pot. Trong hát kể Tăm pot, người Mạ thường đề cập đến lịch sử của dân tộc mình qua trí nhớ của nhiều thế hệ truyền lại, theo cách hát kể của người diễn xướng. Họ ca ngợi về quê hương, xứ sở cộng đồng mình sinh sống, nói về những câu chuyện xưa, những lời khuyên răn của ông bà, kể về những câu chuyện tình ca đẹp đẽ... mà họ lồng trong lời hát theo cách thức, vần điệu có tính ngẫu hứng nhưng không hoàn toàn tự do.

- *Lễ đâm trâu của người Kơ Ho*: là một lễ hội quan trọng của cộng đồng dân tộc Kơ Ho. Lễ hội diễn ra trong dịp cúng cầu an cho làng.

- *Lễ cúng thần Lúa của người Chơ Ro*: Chơ Ro là tên gọi của một trong những tộc người bản địa sinh sống ở vùng rừng núi Đồng Nai. Lễ hội mừng lúa mới là lễ hội lớn nhất trong năm của người Chơ Ro. Người Chơ Ro gọi lễ hội này là SaYangva (cúng thần Lúa). Lễ hội cúng Yang-va. diễn ra trong tháng 3 đó là thời gian họ đã thu hoạch xong, chuẩn bị tía hạt.

- *Lễ hội dựng nêu tại làng dân tộc Chơ Ro*: Lễ hội dựng nêu tại làng dân tộc Chơ Ro diễn ra vào những ngày cuối tháng Chạp hàng năm. Lễ hội dựng cây nêu của đồng bào dân tộc Chơ Ro Đồng Nai nhằm giúp bà con duy trì, phát huy được bản sắc của dân tộc.◆

Lễ hội chùa Ông tại Cù lao Phố (Ảnh: Ban Quản lý di tích - danh thắng Đồng Nai)

historical rather unique architecture was built in the seventeenth century.

- *Lady Thien Hau worship Festival*: Ceremony takes place on the day the Lady chicken associated with Bong roi-Chap dia nang festival. This is the biggest festival in the shrine of Lady. Chap Dia-Nang is humorous Tuong "synthesized stylish performances of Tuong (Boi singing)" often associated with worshipping festival in Lady shrine or God of the soil. Bong session has the ritual as well as purpose of entertainment. The Bong took turns for flower dancing, gold plate offering dancing then followed by a cabaret repertoire. Flower dancing aims at offering flowers to start the Bong season; with a cup (or bowl with blooming marigolds) to the top.

- *King Hung festival* (March 13 Lunar year) at Hung temple (Binh Da-Bien Hoa city)

- *Boat racing festival*: (4th day of Lunar New Year annually) on the Dong Nai River before Tan Lan temple (Bien Hoa)

- *Teacher Festival* (3rd day of Lunar new year) at Tran Bien Temple of Literature center

- *Lantern festival Night Poetry Association* (fifteenth in first lunar month) at Tran Bien Temple of Literature center

The procession festivals, a ordinance of the village of Bien Hoa city on the day of the year. Dong Nai province has more than 30 ethnic groups living, as The Chinese, Cham, Tay, Cho Ro, Ma,... Khmer. have contributed to the festival in Dong Nai variety.

- *Loh-Yang-Ro offering mass of Ko Ho ethnic*: usually takes place in spare time, nature of celebrating. The festival takes place from 3 to 7 days in a fun atmosphere.

- *Yang Koi worship mass of Ma ethnic*: Ma ethnic is one of four natives of the Dong Nai land. During year,

Ma people have many worshipping masses. Rice God sacrificial ceremony is the biggest holiday of the year by the sacrificial killing buffalo. This festival is also called buffalo sacrifice, because of the custom of killing buffalo to perform the first day of ritual offerings and divided buffalo meat to communities for food. Time is usually offered in February and March of the lunar calendar, when Ma people finished crop harvesting. This is a rituals that Ma people notion that this god directly related to the food of their community life. Ma residents in Dong Nai have cultural treasures so rich and vivid. One of the typical forms of folklore capital of Dong Nai Ma residents is the oral poetry category: Tăm pốt. In Tăm pốt singing, the Ma often refers to the history of their people through the minds of many generations passed down, in a way of the performers. They are praised for their homeland, the land of their community living, talk about old stories, the counsel of grandparents, tells the story of a beautiful love song... they nested in a manner lyrics, rhymes with spontaneity but not complete freedom.

- *Killing buffalo Feast of the Ko Ho*: is an important festival of ethnic Koho. The festival takes place during worship pray for peace of the village.

- *Rice God Mass of Cho Ro people*: Cho Ro is the name of one of the indigenous people living in the mountains of Dong Nai. Glad New Rice Festival is the biggest festival of the year for Cho Ro. Cho Ro people call this festival is SaYangva (sacrificial fire God). Yang-va festive offerings. took place in March it is time they were harvested, prepared grain trim.

- *Festival of Tet pole in Choro ethnic village*: Festival of Tet pole in Choro ethnic village takes place on the last day of December each year. The festival to help people maintain and promote national identity.◆

ẨM THỰC BIÊN HOÀ

xưa và nay

BIEN HOA CUISINE Past and Present

ẨM THỰC ĐỒNG NAI

Các món ăn quen thuộc của người Biên Hòa - Đồng Nai. Trong thói quen ngày ăn ba bữa thông thường: cháo đậu ăn với cá lóc kho tiêu, cháo đậu nước cốt dừa, canh bầu nấu với cá trê vàng, cá lóc kho thơm, canh chua cá lóc, mắm kho ghém rau sống, mắm đồng chưng trứng, canh khổ qua dồn thịt...

Kỹ thuật làm món của người Đồng Nai cũng khá chằm chọt, nhiều kiểu cách.

- Món hầm là một cách nấu thật nhừ thịt heo, thịt bò, với một ít nước, tương tự như món tiêm của người Trung Hoa.

- Canh là món có nhiều nước, thường nấu hỗn hợp thịt cá với các loại rau vị mát, mà phổ biến và đặc trưng nhất là canh chua cá lóc với me làm chua và các loại bạc hà, giá, đậu bắp, bắp chuối, rau om, ớt sừng...

- Luộc là kiểu nấu chín đơn giản các loại thực phẩm chỉ bằng nước sôi, nhưng cũng có nhiều cách: luộc chín, luộc nhừ, luộc sơ, trụng, nhúng, tái...

- Món xào, chiên là kỹ thuật dùng mỡ làm chín thức ăn khô hay có ít nước. Có nhiều loại: chiên mềm, chiên giòn, xào chua, xào chua ngọt, xào mặn...

- Rang là cách làm chín thực phẩm không dùng mỡ. Cua, tôm, ghẹ... rang me, rang muối là các món ăn đặc sản của vùng ven sông rạch. Để thưởng thức loại món này, du khách có thể tự nhiên dùng tay cầm trực tiếp thực phẩm để ăn thì mới thưởng thức được hết cái ngon trong nét mộc mạc ngọt ngào của nó.

- Um, riêm, khía là những kiểu làm chín với thực phẩm có ướp gia vị trước. Riêng món khía thường dùng trong các tiệc nhậu cho những người sành điệu.

Ảnh: Trung tâm xúc tiến du lịch Đồng Nai